

BÀI TUYÊN TRUYỀN PHÒNG CHỐNG BỆNH ĐẠI

1. Khái niệm

Bệnh Đại là bệnh viêm não tủy cấp tính do vi rút, lây truyền từ động vật sang người chủ yếu qua vết cắn, cào, liếm của động vật mắc bệnh. Bệnh thường lưu hành ở các nước thuộc khu vực châu Á và châu Phi. Tại Việt Nam, bệnh Đại lưu hành ở nhiều địa phương.

2. Nguồn bệnh và thời gian ủ bệnh

Bệnh Đại chủ yếu lây từ các con vật nuôi sang người như: chó, mèo hoặc có thể là các loài động vật hoang dã như: dơi, chó sói, chồn, cầy, cáo và động vật có vú khác. Sau khi bị chó, mèo bị bệnh Đại cắn, thời gian ủ bệnh thường **từ 10 ngày**

- **03 tháng, có thể kéo dài đến hàng năm.** Thời gian ủ bệnh phụ thuộc vào tình trạng nặng nhẹ của vết cắn, vị trí vết cắn có liên quan đến nơi có nhiều dây thần kinh, khoảng cách từ vết cắn đến não, số lượng virus xâm nhập. Vết cắn càng nặng và càng gần thần kinh trung ương thì thời gian ủ bệnh càng ngắn.

3. Các biểu hiện của bệnh Đại ở chó, mèo

- **Ở chó:** Chó bị bệnh Đại có dấu hiệu khác thường như trốn vào góc tối, kín đáo, tru lên từng hồi, bồn chồn, nhảy lên đớp không khí, liếm hoặc tự cắn, cào đến rụng lông, chảy máu. Chó bỏ ăn, sốt, có biểu hiện khát nước, muốn uống nhưng không nuốt được, chảy nước dãi, sùi bọt mép, bồn chồn, sợ sệt, đi lại không có chủ định, hoặc trở nên dữ tợn, điên cuồng. Con vật thường bỏ nhà ra đi và không trở về, trên đường đi, gặp vật gì lạ cũng cắn gặm, tấn công chó khác, tấn công người kể cả chủ.

- **Một số động vật khác:** Mèo, cầy, chồn, cáo, dơi, chuột, khỉ, gấu cũng có nguy cơ bị mắc bệnh Đại, nhưng tỷ lệ thấp hơn ở chó, bệnh Đại ở những động vật này cũng tiến triển như ở chó. Đối với mèo thì hay núp mình vào chỗ vắng, hay kêu, bồn chồn, khi người chạm vào thì nó cắn mạnh tạo vết thương sâu.

- **Thời kỳ lây truyền ở chó nhà là từ 3-7 ngày** (tối đa là 10 ngày) trước khi chó có triệu chứng đại và trong suốt thời kỳ phát bệnh. Vi rút đại thường tồn tại trong nước bọt của con vật bị bệnh.

4. Biểu hiện của người mắc bệnh Đại

Người mắc bệnh Đại sẽ có biểu hiện bằng các triệu chứng kích động (thể cuồng) như: sợ nước, sợ gió, sợ ánh sáng, co giật, dữ tợn, điên cuồng; hoặc các triệu chứng liệt (thể liệt) tiến triển tới hôn mê và thường tử vong trong vòng 10 ngày từ khi xuất hiện triệu chứng.

Ở người, vi rút đào thải qua các chất tiết (nước bọt, nước mắt, nước tiểu ...) của người bệnh trong suốt thời gian phát bệnh. Tuy nhiên, khả năng lây truyền từ người sang người là vô cùng hiếm gặp.

5. Các biện pháp phòng, chống bệnh Đại

Người bị động vật mắc bệnh dại hoặc nghi dại cắn cần được tiêm vắc xin phòng bệnh dại. Người đã bị bệnh dại có tỷ lệ tử vong có thể tới 100%. Trên thế giới hiện chưa có thuốc điều trị đặc hiệu. Bệnh dại nguy hiểm nhưng hoàn toàn có thể phòng tránh được.

Để chủ động phòng chống bệnh dại, người dân cần thực hiện các biện pháp sau:

- Cách phòng bệnh tốt nhất là phải tiêm phòng dại cho 100% chó, mèo nuôi đầy đủ và nhắc lại hàng năm theo khuyến cáo của ngành thú y, theo thông báo của UBND xã, thị trấn.

- Hạn chế nuôi chó, mèo. Những gia đình có trẻ em nên tạm dừng nuôi chó, mèo vì con trẻ thường hay lê la, ôm hôn chó, mèo dẫn đến nguy cơ bị chó, mèo cắn, cào; Không đùa nghịch, trêu chọc chó, mèo, nhất là chó, mèo chạy rông ngoài đường; không lại gần khi chó đang ăn hoặc khi chó mẹ đang cho con bú, không nhìn vào mắt chó.

- Nuôi chó phải xích, nhốt; chó ra đường phải được đeo rọ mõm, có người dắt.

- Diệt chó chạy rông, chó vô chủ.

- Khi bị chó, mèo cắn cần:

- + Rửa vết thương dưới vòi nước chảy ngay lập tức với xà phòng liên tục từ 10-15 phút. Nếu không có xà phòng có thể xối rửa vết thương bằng nước thông thường - đây là phương pháp sơ cứu hiệu quả để giảm thiểu nguy cơ mắc bệnh dại khi bị chó, mèo cắn.

- + Sau đó vết thương cần được rửa sạch với cồn 70%, cồn iod để chống bội nhiễm và giảm đến mức tối đa số lượng virus dại xâm nhập vào người. Không băng kín vết thương.

- + Hạn chế làm dập vết thương.

- + **Đến ngay Trung tâm y tế gần nhất để được tư vấn và tiêm phòng dại kịp thời. Chỉ có tiêm phòng mới ngăn ngừa không bị bệnh dại. Tuyệt đối không dùng thuốc nam, không tự chữa, không nhờ thầy lang chữa bệnh dại.**

- + Trẻ em bị chó mèo cắn cần báo cho cha mẹ biết để xử lý kịp thời.

- Đối với người bị chó, mèo nghi dại cắn, cào, liếm hoặc đã tiếp xúc với chó, mèo mắc bệnh, cần đến ngay Trung tâm Y tế hoặc các Trạm Y tế để được khám, tư vấn và tiêm vắc xin phòng dại càng sớm càng tốt. Đối với chó, mèo nuôi cần theo dõi con vật từ 10-14 ngày, trường hợp chó chạy rông hoặc không theo dõi được thì xử lý như chó nghi dại cắn.

- Trường hợp người có nguy cơ cao nhiễm vi rút dại như người làm nghề giết mổ chó, người đi đến khu vực có lưu hành bệnh dại cần đến cơ sở y tế, Trung tâm Y tế để khám, tư vấn và tiêm vắc xin dự phòng bệnh dại.

Mong rằng các thông tin tuyên truyền trên sẽ giúp cho tất cả Giáo viên, học sinh trường tiểu học Khánh Hồng phòng tránh được căn bệnh Dại nguy hiểm, có những kiến thức tốt để trang bị cho bản thân, bảo vệ gia đình./.

Những điều cần biết về

BỆNH DẠI

Cách phòng tránh

Tiêm phòng đầy đủ cho chó, mèo, nhắc lại hàng năm

Không thả rông chó, mèo; đeo rọ mõm cho chó khi ra đường

Không đùa nghịch; trêu chọc chó, mèo

Biểu hiện của bệnh dại trên người

Co giật

Sợ nước, gió, ánh sáng

Liệt

Tử vong

Khi bị chó, mèo cắn, cào, liếm:

Rửa liên tục vết cắn bằng nước và xà phòng 15 phút

Sát khuẩn cồn 70° (hoặc cồn iốt)

Hạn chế làm dập vết thương, không băng kín

Đến ngay cơ sở tiêm chủng bác sĩ tư vấn, chỉ định tiêm phòng

Không dùng thuốc nam, không tự chữa, không nhờ thầy lang chữa bệnh

1/ Bệnh dại là gì?

- Là bệnh truyền nhiễm nguy hiểm chủ yếu lây từ chó sang người.
- Bệnh do vi rút dại gây ra, tác động lên hệ thần kinh gây điên dại và chết.

2/ Vì sao bệnh dại rất nguy hiểm với người?

- Khi người đã lên cơn dại thì không thể chữa được.
- Người bị chó dại hay chó nghi mắc dại cắn mà không đi tiêm vắc xin kịp thời và tiêm không đủ liều thì có thể chết vì bệnh dại.

3/ Bệnh dại lây từ chó sang người như thế nào?

- Bệnh dại lây từ nước dãi của chó sang vết thương hở trên da người, việc này chủ yếu do chó dại cắn người và vi rút dại lây từ nước dãi của chó sang.
- Người giết mổ chó cũng có nguy cơ nhiễm bệnh khi vi rút dại lây từ nước dãi chó sang vết thương hở, hay khi họ tiếp xúc với phần não, tế bào thần kinh của chó.

4/ Làm thế nào để phòng bệnh dại cho chó và tránh lây sang người?

- Gia đình nuôi chó phải đăng ký với trường thôn/ khu để chó được theo dõi và tiêm phòng vắc xin dại.

- Cách tốt nhất để phòng tránh bệnh dại lây từ chó sang chó và sang người là **tiêm phòng bệnh dại hàng năm cho chó**.

- Không nên thả rông mà cần xích nhốt chó lại để phòng tránh lây nhiễm bệnh dại từ con chó khác.

- Khi dắt chó ra nơi công cộng phải có dây xích và rọ mõm để phòng chó cắn nhau và cắn người.

5/ Dấu hiệu bệnh dại ở chó như thế nào ?

Chó hay cắn, thay đổi thói quen, bỏ ăn, bỏ chơi, không trả lời khi chủ gọi.

- **Chó dại thể điên cuồng:** chó thay đổi thói quen thường ngày, hay tấn công và hung dữ bất thường, tiếng sủa thay đổi, rống lên như tiếng hú, trể hàm, thè lưỡi ra ngoài, sợ gió, sợ nước và chảy nhiều nước dãi và chết.

- **Chó dại thể bại liệt (thể câm):** chó trông buồn bã, mệt mỏi, nhai nuốt khó khăn. Chó bị bại liệt, hàm trễ và nước dãi chảy nhiều và chết.

6/ Người bị chó cắn cần phải làm gì?

Không hoảng hốt! Làm TẤT CẢ các bước sau để phòng chống nhiễm dại

- **Rửa ngay vết cắn trong vòng 15 phút bằng nước chảy liên tục dưới vòi và xà phòng đặc.** Nếu không có xà phòng, hãy rửa ngay vết cắn bằng vòi nước. **Đây là biện pháp sơ cứu hiệu quả nhất phòng chống bệnh dại.**
- **Sát trùng vết cắn với thuốc sát trùng như cồn y tế, cồn i ốt nếu có.**

- **Đến ngay Trung tâm y tế gần nhất** để được tư vấn và tiêm phòng dại kịp thời.

- Hạn chế làm dập vết thương và không băng kín vết thương.

- Tuyệt đối không tự chữa hoặc nhờ thầy lang khám chữa.

7/ Cần làm gì khi thấy chó cắn người?

- Thông báo ngay cho cán bộ thú y xã và trưởng thôn/ khu tới để bắt chó.
- Giúp đỡ người bị chó cắn tới trung tâm y tế để được tư vấn và tiêm phòng.
- Hợp tác với thú y xã để nhận diện và bắt con chó đã cắn người.

8/ Chủ nuôi chó cần làm gì khi chó nhà cắn người?

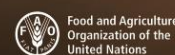
- Cố gắng bắt chó để xích hay nhốt lại vào chuồng nếu có thể làm được việc này an toàn.
- Thông báo ngay cho thú y xã và trưởng thôn/ khu để giúp bắt chó lại.
- Không động chạm vào chó để đảm bảo bạn được an toàn trong khi chờ cán bộ thú y tới.
- Giúp đỡ người bị chó cắn tới trung tâm y tế để được tư vấn và tiêm phòng.

Tiêm phòng bệnh dại kịp thời và đầy đủ = Bảo vệ bạn, gia đình và chó của bạn

Bệnh dại gây chết người NHƯNG phòng tránh được

NGÀY THẾ GIỚI PHÒNG, CHỐNG BỆNH ĐẠI 28/9

VIỆT NAM PHÂN ĐẦU KHÔNG CÓ NGƯỜI TỬ VONG VÌ BỆNH ĐẠI VÀO NĂM 2030

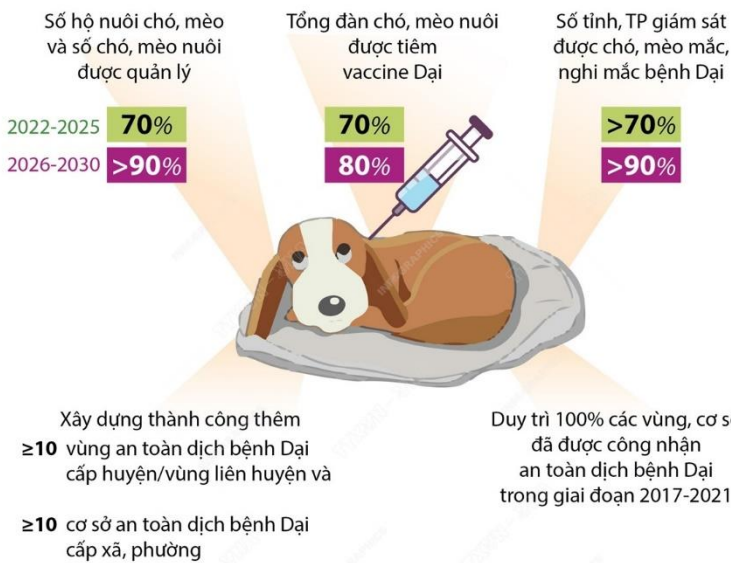
(Chương trình quốc gia phòng, chống bệnh Đại, giai đoạn 2022-2030)

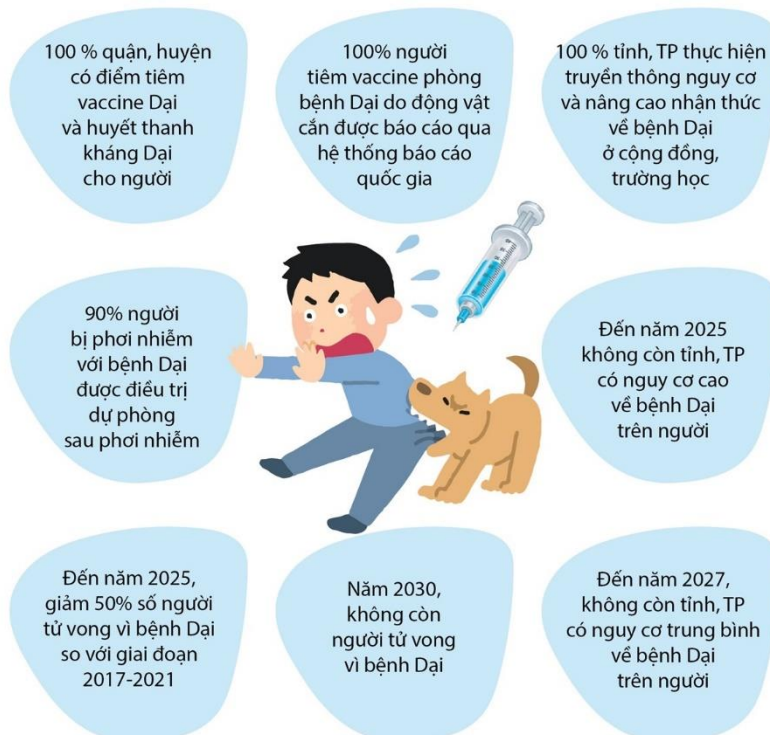
- Là bệnh truyền nhiễm nguy hiểm do virus Đại gây ra, thường tác động lên hệ thần kinh
- Người đã bị bệnh gần như tử vong 100%, hiện chưa có thuốc điều trị đặc hiệu
- Tiêm phòng cho chó mèo là chiến lược tiết kiệm chi phí nhất để ngăn ngừa bệnh Đại ở người

MỘT SỐ CHỈ TIÊU GIAI ĐOẠN 2022-2030

PHÒNG, CHỐNG BỆNH ĐẠI Ở ĐỘNG VẬT

PHÒNG, CHỐNG BỆNH ĐẠI Ở NGƯỜI

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

Ngộ nhận và Sự thực về bệnh dại

NGỘ NHẬN: Trách nhiệm của người nuôi chó là chỉ cần cho chó ăn đầy đủ

SỰ THỰC: Trách nhiệm của người nuôi chó là đăng kí chó với trường thôn/ khu/ cán bộ thú y cơ sở; tiêm phòng bệnh dại cho chó hàng năm; không thả rông chó ngoài đường; chăm sóc đầy đủ và cho chó ăn là trách nhiệm của người nuôi chó.

NGỘ NHẬN: Bệnh dại chỉ lây qua vết cắn của động vật.

SỰ THỰC: Đường lây bệnh dại phổ biến nhất là do bị động vật dại cắn. Bệnh dại còn có thể lây truyền từ nước bọt của chó, mèo dại hoặc động vật khác mắc dại do liếm hay vết cào của động vật mắc dại có dính nước bọt. Thế giới ghi nhận việc lây bệnh qua không khí có thể xảy ra khi ở trong hang dơi hay tiếp xúc với chất thải của dơi, việc lây bệnh qua không khí này đã được ghi nhận tại 4 báo cáo về ca mắc bệnh dại ở người và liên quan tới công việc thí nghiệm với động vật. Tuy nhiên các ca mắc dạng này chưa ghi nhận tại Việt Nam.

NGỘ NHẬN: Tiêm phòng cho chó chỉ bảo vệ được chó trong vòng vài tháng.

SỰ THỰC: Nếu chó của bạn được tiêm phòng vắc xin dại, chúng được bảo vệ khỏi vi rút dại một năm.

NGỘ NHẬN: Người nuôi chó được quyền lựa chọn tiêm hay không tiêm phòng bệnh dại cho chó.

SỰ THỰC: Theo quy định của Chính Phủ Việt Nam, người nuôi chó phải tiêm phòng bệnh dại cho chó hàng năm để bảo vệ chó, người nuôi, gia đình, bạn bè và cộng đồng khỏi bệnh dại.

NGỘ NHẬN: Vắc xin tiêm phòng bệnh dại cho chó rất đắt.

SỰ THỰC: Tại Việt Nam giá vắc xin tiêm phòng cho chó là 20.000VND/ liều/ con. Chi phí này KHÔNG cao nếu so sánh với chi phí tiêm phòng khoảng 1.000.000 đồng/ đợt điều trị tiêm phòng bệnh dại cho người không may bị chó nghi dại/ chưa tiêm phòng cắn.

NGỘ NHẬN: Nếu con chó cắn một người, việc quan trọng là phải tập trung chăm sóc người bị cắn.

SỰ THỰC: Thực tế, cần phải bắt giữ và theo dõi con chó đó trong khu/ chuồng riêng, cách ly nó khỏi người và các động vật khác trong vòng ít nhất 10 ngày, để quan sát xem nó có phát triển các biểu hiện khác thường giống bệnh dại hay không. Bên cạnh đó, cần phải đảm bảo người bị cắn được tư vấn và điều trị y tế đầy đủ.

NGỘ NHẬN: Bệnh dại không phải là bệnh đe dọa tới tính mạng con người.

SỰ THỰC: Bệnh dại LUÔN LUÔN là bệnh đe dọa tính mạng và có thể gây tử vong cho người nếu người bị cắn không rửa vết thương và được điều trị y tế kịp thời sau khi bị cắn.

NGỘ NHẬN: Sơ cứu sau khi bị cắn là không cần thiết nếu một người bị chó hay động vật nghi dại cắn, cào liếm.

SỰ THỰC: Sơ cứu bằng việc rửa vết cắn ngay lập tức là rất QUAN TRỌNG. Rửa vết cắn dưới vòi nước chảy với xà phòng. Tiếp tục dùng chất sát khuẩn để sát khuẩn vết thương và vùng xung quanh. Sau đó đưa người bị chó cắn tới trung tâm y tế gần nhất.

NGỘ NHẬN: Vắc xin phòng bệnh dại cho người bị chó cắn là rất nguy hiểm và có thể khiến người đó bị ốm và mất trí nhớ.

SỰ THỰC: Vắc xin thể hệ cũ trước đây có thể gây ra một số phản ứng phụ nặng sau tiêm nhưng vắc xin tế bào đang hiện hành tiêm cho người không có phản ứng nặng như nói trên. Vắc xin phòng dại tiêm cho người đã được thử nghiệm và chứng minh tính an toàn. Theo Bộ Y Tế Việt Nam, hàng năm trung bình có khoảng 400.000 người đi tiêm phòng sau khi bị chó cắn trong vòng 5 năm gần đây, không có phản ứng phụ nặng sau tiêm phòng nào ở vắc xin tế bào đang hiện hành được ghi nhận.

NGỘ NHẬN: Nếu một thầy lang điều trị vết cắn rồi thì không cần đi khám bác sỹ hay tới bệnh viện/trung tâm y tế.

SỰ THỰC: Nếu người bị chó cắn chỉ điều trị bằng thuốc đông y/ thuốc nam thì sẽ có nguy cơ nhiễm vi rút dại và tử vong vì bệnh dại cao. Khi người đó có những dấu hiệu lên cơn dại thì cái chết là không thể tránh khỏi.

NGỘ NHẬN: Vi rút dại có thể được phát hiện và điều trị bằng phương pháp y học dân gian từ các ông lang/ bà mẹ.

SỰ THỰC: Cho tới thời điểm hiện tại, chưa có phương pháp y học cổ truyền hay dân gian nào chứng minh được sẽ chữa khỏi bệnh dại hiệu quả. Do vậy, cho dù một thầy thuốc y học cổ truyền nào điều trị vết cắn thì bạn cũng phải tới ngay điểm tiêm phòng hay bệnh viện để vết cắn được làm sạch và sát khuẩn đầy đủ, sau đó bạn cần được tư vấn và tiêm phòng vắc xin

NGỘ NHẬN: Nếu tôi bị một con chó đã tiêm phòng bệnh dại cắn, tôi không cần phải đi tiêm vắc xin phòng bệnh dại.

SỰ THỰC: Ngay cả khi con chó đó đã được tiêm phòng, bạn vẫn phải tới các trung tâm y tế để được khám và tư vấn tiêm phòng. Bác sỹ sẽ khám vết thương và tư vấn xem bạn có cần phải tiêm phòng hay không. Con chó đã được tiêm phòng là một yếu tố để hạn chế nguy cơ bị dại nhiều hơn.

NGỘ NHẬN: Bệnh dại có thể lây từ người sang người.

SỰ THỰC: Người là hệ động vật có vú, vì vậy về mặt lý thuyết việc lây truyền giữa người với người là có thể. Tuy nhiên trên thực tế không có ca lây nhiễm từ người sang người nào bằng con đường thông thường đã được ghi nhận.

NGỘ NHẬN: Cách duy nhất tôi có thể làm để phòng chống bệnh dại là tiêm phòng bệnh dại cho chó mèo hàng năm.

SỰ THỰC: Điều này rất quan trọng và là điểm khởi đầu, và bạn có thể tham gia hỗ trợ kiểm soát dịch bệnh dại bằng các cách sau:

- Không thả rông chó ngoài đường hay dắt chó ra ngoài mà không đeo rọ mõm và có dây xích kể cả khi chúng đã được tiêm phòng;
- Hợp tác với cán bộ thú y xã và trưởng thôn để đăng kí và tiêm phòng cho chó hàng năm;
- Tìm hiểu về bệnh dại và truyền thông cho gia đình, đặc biệt cảnh báo trẻ em không bao giờ lại gần chó hay động vật đang bị ốm và/ hay có dấu hiệu hung dữ;
- Thông báo ngay cho thú y xã và trưởng thôn khi bạn phát hiện thấy động vật có biểu hiện thay đổi hành vi thông thường, hay cắn vânghi mắc dại.

